

Nr 627

Av herr **Arvidson**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 17, med förslag till lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, m. m.

I proposition nr 17 med förslag till lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk har 42 § erhållit följande lydelse:

Upphovsrätt må ej tagas i mät hos upphovsmannen själv eller hos någon, till vilken rätten övergått på grund av giftorätt, arv eller testamente. Samma lag vare beträffande manuskript, så ock i fråga om exemplar av sådant konstverk som ej blivit utställt, utbjudet till salu eller eljest godkänt för offentliggörande.

Denna formulering och dess tillämpning synes kunna medföra för en konstnär orimliga konsekvenser. Frågan uppställer sig om en konstnär, som blivit försatt i konkurs, med tillämpning av den föreslagna bestämmelsen kan komma att ställas till ansvar för gäldenärsbrott, om han förstört tidigare utställda konstverk, som skolat ingå i konkursegendomen. Det förekommer inte sällan, att konstnärer av konstnärligt-etiska skäl målar över eller kasserar konstverk som de inte anser konstnärligt hållbara. Det är konstnärens absoluta och okränkbara rätt att efter eget konstnärlig-moraliskt bedömande fritt handskas med sin andliga egendom. Denna rätt kan ej inskränkas av att konstverket i ett visst skede eller vid en viss tidpunkt varit godkänt för offentliggörande. En sådan princip är också tydligt fastställd i nuvarande lagstiftning. Därtill kommer, att frågan om när ett konstverk skall anses vara offentliggjort eller godkänt härför ej synes helt klar. Enligt Bern-konventionen 1948 skall offentliggörande ej anses ha ägt rum före det ett konstverk blivit utställt.

Auktorrättskommitténs motivering för bestämmelsen, att en konstnärs ineliggande produktion kan ha ett betydande ekonomiskt värde, synes ej vara tillräckligt skäl för den föreslagna inskränkningen i konstnärens rätt. Om produktionen verkligen har ett *objektivt* högt värde, betyder det att vederbörande konstnär lätt kan avsätta verken till högt pris. Frågan om utmätning synes då knappast kunna bli aktuell. Om produktionen däremot endast *subjektivt* har högt värde, d. v. s. för konstnären själv och för borgenären, kan detta innebära att den sistnämnde för en billig penning utmätningensvägen förvärvar konstverk, vilka vid normal försäljning betingar betydligt högre värde. Denna situation synes bli särskilt brännbar om borgenären är kännare av konstbranschen, t. ex. är verksam inom konst-

handel eller hos utställningssalong, företag till vilka konstnärer ofta kommer i skuld. I en sådan konflikt innebär det föreslagna lagrummet ett ställningstagande till förmån för det kommersiella intresset. Det torde nämligen alltid bli förmånligare för borgenären att söka utmätning — värderingen sker då auktionsmässigt — än att godta ett erbjudande om betalning i form av konstverk med konstnärens egen, normala prissättning.

Även om man ej skulle finna att efterlevande make och arvingar bör äga skydd mot sådan utmätning, bör i allt fall utmätningfrihet gälla till förmån för konstnären själv.

Med stöd av det anförda får jag härmed föreslå,

att riksdagen ville besluta om följande lydelse av 42 §:
»Upphovsrätt må ej tagas i mät hos upphovsmannen själv eller hos någon, till vilken rätten övergått på grund av giftorätt, arv eller testamente. Samma lag vare beträffande manuskript och exemplar av konstverk.»

Stockholm den 5 februari 1960

Stellan Arvidson
